

drëms geet, do déi néideg Hiewelen a Beweegung ze setzen.

Mir hunn och, wat d'Mobilitéit ubelaangt, och erëm opbauend eebe grad um MoDu 0 vum Claude Wiseler, zwee Weider MoDu-Konzepter, MoDu 2.0 a MoDu 3.0, elo scho presentéiert kritt, wou mer mengen, dass och dat erëm déi néideg Kohärenz an déi ganz Mobilitéitspolitik bréngt.

An da wéilt ech nach eng Kéier drun erënnere, dass och de François Bausch hei ëmmer erëm Gesetzer deposéiert, déi mer hei unanime stëmmen, well mer all der Meenung sinn, dass dat dee richtege Wee ass. Duerfir kënnen mir net novollzéien, dass op eemol esou eng Opposition do entsteet op Theemen, déi mer eigentlech bis elo ëmmer zesummen ugepaakt hunn. A mir mengen, dass mer déi Problemer, déi bestinn, nëmmen zesumme kënnen léisen.

An deem Sënn fanne mir déi Motioun do einfach net an der Rei. Éischter ass et eng Frecheet a mir wëllen déi net unhuelen!

► **Plusieurs voix.**- O!

► **Une voix.**- Egal wat!

► **Mme Josée Lorsché (déi gréng).**- Merci.

► **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Madamm Lorsché. Ech mengen, et schéngt alles gesot ze sinn. Da kënnen mer zur Ofstëmmung iwwert déi Motioun kommen.

Nee, den Här Engel wëllt awer nach eppes soen.

► **M. Georges Engel (LSAP).**- Jo, ech schlësse mech zum Deel dann de Wieder vun der Madamm Lorsché un.

► **Une voix.**- Zum Deel, jo!

(**Interruptions**)

► **M. Georges Engel (LSAP).**- Ech hunn dat net gesot, duerfir hunn ech jo ...

► **M. Dan Biancalana (LSAP).**- Zum Deel! En Deel!

► **M. Georges Engel (LSAP).**- Duerfir loosst mech mäin Deel hei och soen! An där heiter Debatt komme mer net virun, wa mer probéieren, d'Land ze splécken. Hei komme mer nëmme virun, wa mer den Effort zesumme maachen a wa mer eis zesummen eens sinn, dass mer fir dat Land hei wëllen eppes Globales maachen.

An ech mengen, de Minister huet et ganz gutt gesot: Wann Investissementer am Zentrum gemaach ginn, dann heescht dat net, datt se net och fir déi aner Regioun gemaach ginn. Wann och Investissementer am Norde gemaach ginn, dann heescht dat, dass se fir d'ganz Land sinn, gradesou wéi am Süden, am Osten an am Westen.

Zur Motioun ganz kuerz. Hei ass e relativ gutt Beispill fir ze weisen, wéi dass een eng Motioun net soll maachen. A wann ee gären eng Motioun ... Eng Motioun mécht ee jo net, fir e politesche Clivage hei eranzebréngen, mee et wëll ee jo mat där Motioun eppes fir d'Land, fir datt et besser geet, maachen. A mat Ärem véierte Considerant hutt Der lech am Fong geholl do schonn direkt ofgeschoss. Duerfir ka jo een Deel vun deene Leit, déi heibanne sëtzen, dat net matstëmmen. Duerfir, wann een also net méi wëllt, dass heibanne Motioun solle gestëmmt gi mat 31:29, da muss Der vläicht ... Da läit et och vläicht un der Aart a Weis, wéi dass een d'Motiounen hei presentéiert.

Duerfir wäerte mir dës Motioun hei net stëmmen.

► **Plusieurs voix.**- Très bien!

► **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools. Den Här Baum, wannechgelift.

► **M. Gilles Baum (DP).**- Genau wéi meng zwee Virriedner bedauern ech de Considerant 4, well ech fannen, dass awer eng Rei vun Iddien opgelëscht sinn, un deenen dës Regierung an dës Koalitioun amgaangen ass ze schaffen. Ech denken un den Teletravail, ech denken un d'Protection de la nature, ech denken un d'Reorganisatioun vum RGTR, deem mer elo emol sollen eng Chance ginn. Ech denken un den Ausbau vum Schinnennetz, dat eropféiert, wou dru geschafft gëtt. Ech denken un d'Contournementen, déi opgezielt ginn.

Ech géif lech awer mat op de Wee ginn, dass mer eis och musse Gedanke maachen iwwert d'Stad Réimech. Duerch d'Stad Réimech fuere all Woch méi wéi 100.000 Autoen, also pro Woch. An och do musse mer eis Gedanke maachen, fir déi Situatioun ze verbessere duerch e Contournement.

Dann déi medezinnesch Versuergung, wou déi nei Madamm Minister douewen e ganz flotten Abléck ginn huet an dat, wat hir Defien an den nächste Jore wäerte sinn. Ech kann lech soen, Madamm Minister: „Dir kënnt lech op d'Ennerstëtzung vun der Demokratescher Partei freeën. Mir wäerten lech do aktiv mathëllef, fir eis anzebréngen.“

(**Brouhaha**)

Da sinn awer, muss ech soen, verschidde Saachen, déi Der geschriwwen hutt, déi einfach net méi éierlech sinn an och net méi zäitgeméiss sinn. Wann een d'Bankewiesen haut kuckt an et kuckt een d'Postwiesen haut an et kuckt een d'Digitalisatioun a kuckt, wéi dat sech alles entwéckelt huet, dann, mengen ech, ass et awer normal, dass am Bankewiesen an am Postwiesen och verschidde Reorganisatiounen sinn.

Da fuerdert Der am grouse Stil regional Industriezonen. Bon, do kréie mer jo e Plan sectoriel, ...

► **M. Claude Turmes, Ministre de l'Aménagement du territoire.**- Méi kann ech net soen.

► **M. Gilles Baum (DP).**- ... wéi et gesot ginn ass. Mir sinn awer net der Meenung, dass een an all Gemeng soll Industriezone maachen. An deene klenge Gemenge sollen natierlech Geschäfte kënnen entstoën, Bäckereie kënnen entstoën, Epicerie kënnen entstoën, wat zur Liewensqualitéit bäidréit. Dat wier natierlech eng gutt Entwécklung. Mee Industriezonen am grouse Stil an de klenge Gemengen, ech mengen net, dass dat de richtege Wee ass.

Wann een och de Choix hält - ech mengen, den Här Gloden kennt den Oste genausou gutt wéi ech -, wann een de Choix hält, fir op Lenneng wunnen ze goen, op Berdorf, op Manternach, op Wellesteen oder op Bous, da weess een: „Ech kann do net déi Servicer hunn, déi ech zu Gréiwemaacher, zu lechternach, zu Jonglënster hunn“!

(**Interruptions**)

Dann ass een eeben op den Auto ugewisen. An et ass kuerz ugedeit ginn och, dat vun der Entwécklung vun de CDA-Gemengen, wou Jonglënster, Réimech, Maacher an lechternach derzou zielen. Ech mengen, dat ass eng Entwécklung, déi mer sollten an deem heiten Dossier weiderverfollegen. A mir sollten net déi kleng ländlech Gemengen, vun deenen douewe gesot ginn ass, dass mer se grad gären hunn, dass se grad flott sinn duerch déi Natur, déi sollte mer, mengen ech, net duerch Industriezonen zoubauen.

► **Une voix.**- Très bien!

► **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Baum. Da kënnt den Här Gloden nach.

► **M. Léon Gloden (CSV), interpellateur.**- Merci, Här President. Éischters muss ech soen, dass ech d'Remark vun der Spriecherin vun deene Gréngen total deplacéiert fannen, mee déi lescht Zäit schéngt dat d'Aart a Weis ze si vun der grénger Spriecherin.

(**Brouhaha**)

Zweetens, all déi Invitten, déi hei an där Motioun stinn, wann ech d'Question-parlementaire kucke vun alle Parteien hei am Parlament versammelt - d'Post, souguer den Här Delles, deemools als Buergermeeschter, huet der nach doriwwer gestallt, d'Policekommissariater an esou virun -, dat ass hei vun all Partei gefrot ginn. Duerfir verstinn ech elo hei net d'Bemierkung vum Spriecher vun der DP-Fraktioun.

Wann et just um véierte Considerant hänkt, ...

► **Plusieurs voix.**- Nee, nee, nee!

(**Interruptions**)

► **M. Léon Gloden (CSV), interpellateur.**- Dach! Kommt, passt op, wat Der sot! Wa mer de véierte Considerant eraushuelen ... Do hunn d'Spriecherin vun der grénger Fraktioun an de Spriecher vun der LSAP-Fraktioun gesot, dat wier en absolutten No-Go; ech si bereet, deen erauszuhuelen an da kann d'ganz Chamber dës Motioun stëmmen!

Merci.

► **Plusieurs voix.**- Très bien!

(**Brouhaha**)

► **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Gloden. Ech mengen, elo ass awer definitiv ...

(**Interruptions**)

... alles gesot. Da kënnen mer iwwert déi Motioun ofstëmmen.

Vote sur la motion 1

De Vott fänkt un. Fir d'éischt déi perséinlech Stëmmen. Dann de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

Dës Motioun ass mat 27 Jo-Stëmme géint 33 Nee-Stëmme ofgeleent.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galle, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar (par Mme Nancy Arendt épouse Kemp), Mme Viviane Reding, MM. Gilles Roth, Marco Schank, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler et Michel Wolter ;

MM. Jeff Engelen, Gast Gibéryen, Fernand Kartheiser et Roy Reding ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen.

Ont voté non : MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener (par Mme Tess Burton), MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Claude Haagen, Mmes Cécile Hemmen et Lydia Mutsch ;

Mme Semiray Ahmedova, MM. Carlo Back, François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen (par M. François Benoy), Mme Josée Lorsché et M. Charles Margue ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

7. 7411 - Projet de loi portant modification

1° du Code pénal ;

2° du Code de procédure pénale ;

3° de la loi modifiée du 12 février 1979 concernant la taxe sur la valeur ajoutée ; aux fins de transposition de la directive (UE) 2017/1371 du Parlement européen et du Conseil du 5 juillet 2017 relative à la lutte contre la fraude portant atteinte aux intérêts financiers de l'Union au moyen du droit pénal

Mir kommen elo zum Projet de loi 7411 iwwert d'Transpositioun vun enger europäescher Direktiv an nationaalt Recht betreffend d'Lutte géint d'Steierhannerzéiung. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. D'Wuert huet elo d'Rapportrice vun dësem Projet, déi honorel Madamm Carole Hartmann. Madamm Hartmann, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission de la Justice

► **Mme Carole Hartmann (DP), rapportrice.**- Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, beim Gesetzesprojet 7411 handelt et sech, wéi de President scho gesot huet, ëm d'Transpositioun a lëtzebuergescht Recht vun der europäescher Direktiv 2017/1371 iwwert d'Sécherung vun de finanziellen Interête vun der Europäescher Unioun.

Déi genannten Direktiv a soumat och dës Projet verfolgegen d'Zil, fir um Niveau vun de Memberstaaten eng Harmoniséierung a Konsolidéierung vun de penalen Normen iwwert d'Frauden an dësem Beräich ze erreechen. Fir dass an Zukunft d'finanziell Interête vun der EU besser geschützt kënnen ginn, gëtt d'Direktiv ënner anerem d'Mindeststandarde bei den Definitionen a bei de Sanktiounen vu verschiddene penalen Infraktiounen vir.

Besonnesch wichteg ass hei de Kontext, an deem dës Direktiv vun der Europäescher Kommission proposéiert ginn ass. Am Joer 2017 ass dat europäescht Reglement 2017/1939 a Kraaft getrueden, dat den europäesche Parquet instituéiert huet. Dës Direktiv an hir Transpositioun complementéieren dëst Reglement.

Den europäesche Parquet wäert mat dësem Gesetzesprojet iwwert déi néideg Kompetenze verfügen, fir d'Infraktiounen poursuivéieren ze kënnen, déi d'EU finanziell schielege kéinten.

Dat gesot, wat gëtt dann elo genau mat dësem Projet de loi ëmgesat?

Vu dass d'Integralitéit vun den Infraktiounen, déi vun der Direktiv virgesi sinn, schonn an eisem Code pénal erëmfanne sinn, kënnt et nëmmen zu punktuellen Ajustementen bei den Definitionen vun de verschiddenen Infraktiounen. Engersäits geet et ëm den Artikel 240 iwwert d'Verontreuung vu Gelder, Objeten oder Dokumenter duerch Persounen, déi eng ëffentlech Funktioun hunn an déi duerch hiert Handeln den Interêt public schielegen.

Als Reaktioun op d'Avis de Staatsrot, de Parqueten aus der Stad a vun Dikrech an dem Parquet général ass am Projet de loi effektiv preziséiert ginn, dass d'Verontreuung géint den Interêt public muss goen. Anerersäits sinn d'Artikelen 246 bis 252 vum Code pénal viséiert, an deenen d'Korruptioun an den Trafic d'influence

vu Persounen an ëffentleche Fonctiounen souwéi d'Intimidéierung vun anere Persounen an enger ëffentlecher Fonctioun virgesi sinn.

D'Direktiv gesäit och vir, dass d'Tentative vun diverse Bedruchsinfraktiounen muss strofbar ginn. Duerfir setze mer am Kapitel iwwert d'Escroquerie an d'Tromperie en Artikel bäi, dee fir déi viséiert Delikter och d'Tentative virgesäit. Bei de Criminen, also de méi schlëmmen Strofdoten, brauche mer dat net ze preziséieren, well do d'Tentative d'office vum Gesetz hier strofbar ass.

Do dernieft redefinéiert dës Gesetzesprojet d'Persounen, duerch déi d'Responsabilité pénale vun de Personnes morales kann engagéiert ginn. Eng Personne morale wäert an Zukunft och kënnen responsabel gemaach ginn, wann eng Persoun deliktuell oder kriminell Agissementer am Numm an am Interêt vun dëser Personne morale gemaach huet.

Als Suite vun den diversen Avisen, déi zum Projet de loi erakoumen, ass nach méi däitlech preziséiert ginn, dass hei souwuel d'Agissementer vum Dirigeant de droit wéi och vum Dirigeant de fait viséiert sinn.

E weidert wichtegt Element vum Projet de loi ass d'Verschäerfung am Virgoe géint déi organiséiert Kriminalitéit. Wann déi viregt genannte Bedruchsinfraktiounen vun enger krimineller Organisatioun begaange ginn, müssen déi Schëlleg bei de Prisongsstrofe fir Delikter op d'mannst mat enger Verduebelung vun der Strof a bei Prisongsstrofe fir Criminen op d'mannst mat zwee zousätzleche Joer Strof rechnen.

Am selwechten Esprit gëtt d'TVA-Gesetz vum 12. Februar 1979 um Niveau vum Artikel 80 erweidert. Déi maximal Prisongsstrof fir d'Fraude à la TVA aggravée geet mat dësem Projet de loi vun dräi op véier Joer erop. A wann dës Fraude am Kader vun enger Organisation criminelle verübt gëtt, gëtt déi virgesinne Prisongsstrof an Zukunft op minimum zwee Joer festgeluecht.

Da kritt dee selwechten Artikel 80 nach en neie Paragraf. D'lëtzebuergesch Gerichter kréien hei eng international Kompetenz bei engem TVA-Bedruch am Sënn vum Lëtzeburger Gesetz, dee vun enger Persoun mat Lien zu Lëtzebuerg begaange ginn ass. Viséiert sinn och Fäiten, déi am Ausland stattfonnt hunn, an dat esouguer, wann dës Frauden an deem Land net bestrooft ginn.

Här President, de Staatsrot hat a sengem Avis vum 5. Abrëll 2019 e puer Bedenken, vun deenen ech déi wichtegst erausgestrach hunn. Am Avis complémentaire vum 10. Dezember 2019 huet de Staatsrot no e puer Adaptatiounen, déi um Text gemaach goufen, du gréng Luucht gi fir dës Projet.

Duerch d'Avis vun den Autorités judiciaires wéi vun der Cour supérieure de justice, dem Stater an dem Dikrecher Parquet an dem Parquet général konnten hei wichteg Remarken ervirgehuewe ginn. D'Chambre de Commerce an d'Chambre des Fonctionnaires et Employés publics hunn an hire respektiven Avisa keng Awänn formuléiert, dëst géllt och fir d'Stater Bezierksgericht a fir d'Escher Friddensgericht.

Fir den Detail renvoyéieren ech lech op mäi schrëftleche Rapport. Dëst gesot, soen ech lech Merci fir d'Nolauschteren a ginn och am Numm vu menger Fraktioun den Accord fir dës Projet.

Merci!

► **Plusieurs voix.**- Très bien!

► **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Madamm Hartmann.

Als éischte Riedner ass den honorabelen Här Laurent Mosar agedroen. Den Här Gilles Roth mécht dat fir den Här Mosar.

► **Une voix.**- Dat gëtt schwéier.

(**Hilarité**)

Discussion générale

► **M. Gilles Roth (CSV).**- Merci, Här President. Merci och der Madamm Hartmann fir hire komplette Rapport. An ech ginn d'Zoustëmmung vun der CSV-Fraktioun.

► **Une voix.**- Très bien!

► **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Roth. Nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Dan Biancalana.

► **M. Dan Biancalana (LSAP).**- Merci, Här President. Och ech soen der Rapportrice Merci fir hire mëndlechen a schrëftleche Rapport a ginn den Accord vun der LSAP-Fraktioun.

► **M. Fernand Etgen, Président.**- An da wier et um honorabelen Här Charles Margue.

► **M. Charles Margue (déi gréng).**- Ech schlësse mech de Virriedner un a ginn den Accord vun der grénger Fraktioun a soen als President vun der Kommissioun der Madamm

Hartmann Merci, fir de Rapport ugehall ze hunn.

► **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci, Här Margue. An dann ass ageschriwwen: den honorabelen Här Roy Reding.

► **M. Roy Reding (*ADR*)**.- Merci, Här President. Och vun eiser Säit Merci un d'Rapportrice. Ech mengen, et geet hei net ëm näischt. Et gi wierklech extreem vill Sue verluer duerch Frauden an der TVA an och bei Subventionne vun der Europäescher Unioun. Dogéint muss ganz stramm virgaange ginn. Duerfir befürworte mir och als ADR dësen Text.

Merci!

► **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools, Här Reding. Et feelt nach just den honorabelen Här Marc Goergen.

► **M. Marc Goergen (*Piraten*)**.- Merci, Här President. Merci der Madamm Hartmann fir deen exzellente Rapport. An och mir Piraten ginn eis Zoustëmmung.

► **M. Fernand Etgen, *Président***.- D'Regierung huet d'Wuert, d'Justizministesch, d'Madamm Sam Tanson.

Prise de position du Gouvernement

► **Mme Sam Tanson, *Ministre de la Justice***.- Majo, ech soen lech Merci fir déi breet Zoustëmmung. Och ech soen der Rapportrice e ganz grouse Merci. Ech mengen, si huet hei ganz kloer an detailléiert duergeluecht, ëm wat et geet. Ech brauch deem näischt méi bäizefügen.

Voilà, merci.

► **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci, Madamm Tanson.

D'Diskussioun ass elo ofgeschloss. Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 7411. Den Text steet am Document parlementaire 7411⁸.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7411 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt un. Fir d'éischt déi perséinlech Stëmmen. Duerno de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

Dëse Projet de loi ass mat 60 Jo-Stëmmen eestëmmeg ugehall.

Ont voté oui : Mmes Diane Aehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar (par Mme Martine Hansen), Mme Viviane Reding, MM. Gilles Roth, Marco Schank, Marc Spautz, Serge Wilmes (par M. Paul Galles), Claude Wiseler et Michel Wolter ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener (par M. Mars Di Bartolomeo), MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Claude Haagen, Mmes Cécile Hemmen et Lydia Mutsch ;

Mme Semiray Ahmedova, MM. Carlo Back, François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen (par Mme Stéphanie Empain), Mme Josée Lorsché et M. Charles Margue ;

MM. Jeff Engelen, Gast Gibéryen, Fernand Kartheiser et Roy Reding ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

8. 7414B - Proposition de révision de l'article 95ter de la Constitution

Als Nächst hu mir d'Verfassungsännerung 7414B iwwert d'Arrêtë vum Verfassungsgericht. Et sief drop higewisen, datt laut Artikel 114 vun der Verfassung eng qualifizéiert Majoritéit vun zwee Drëttel vun de Stëmmen erfuerdert ass. De Vote par procuration ass net erlaabt. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. An ech ginn d'Wuert un de Rapporteur vun der Verfassungsännerung, den honorabelen Här Léon Gloden. Här Gloden, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission des Institutions et de la Révision constitutionnelle

► **M. Léon Gloden (*CSV*), *rapporteur***.- Merci, Här President. Huele mer u fir e Moment, mir

hätten e Gesetz hei zu Lëtzebuerg, wat de Verkauf vu rouden Äppel während de Méint Februar a Mäerz géif autoriséieren an de Verkauf vu gréngen Äppel d'ganz Joer.

► **Une voix**.- Da géif de klengen Tommy net ...

► **M. Léon Gloden (*CSV*), *rapporteur***.- Elo huet den Här Schmit nëmmen Äppelplantagë mat rouden Äppel, also kann dee par rapport zu sengem Noper, dem Här Müller, seng Äppel nëmme während zwee Méint verkafen an den Här Müller ka seng Äppel d'ganz Joer verkafen. Den Här Schmit klot elo an dee Prozess geet bis bei d'Vefassungsgericht.

Haut, opgrond vum Gesetz vum 27. Juli 1997, wann den Här Schmit do Recht kritt an d'Vefassungsgericht seet: „Dat Gesetz ass anticonstitutionnel, well et net op dem Gläichheitsprinzip baséiert!“, ka just den Här Schmit seng rout Äppel während dem ganze Joer verkafen.

(Interruption et hilarité)

Mat dëser Verfassungsännerung wäert jiddwereen, all Bauer, dee roud Äppel huet, d'ganz Joer kënne seng Äppel verkafen, ouni dass e muss erëm eng Keier dee selwechte Prozess féiere wéi den Här Schmit.

Komme mer da kuerz zur Chronologie vun dem Gesetz. D'Chronologie huet ugefaange mat der Proposition de loi Nummer 6030, wou mer am Kader vun der Verfassungsreform virgesinn haten, dass op där enger Säit Suppleanten am Verfassungsgericht géife bäikommen an eeben den Effet vun den Arrêten, vun den Urteeler vum Verfassungsgericht sech souwuel inter partes, dat heescht tëschent de Parteien, wéi och erga omnes, mat engem Effet op déi Leit, déi an där selwechter Situatioun sinn, bezéie géif.

Mir hunn dunn opgrond vun den Diskussiounen, vun der Evolutioun vun der Diskussioun deen Artikel iwwert d'Vefassungsgericht virgezunn a mir hunn eng Proposition de révision 7414 doraus gemaach, wou déi zwee Punkten, d'Suppleanten an den Effet vun den Arrêten, dra virgesi sinn. Opgrond vun enger Urgenz - ech ginn do elo net méi drop an - hu mer de Vott iwwert d'Suppleantë virgezunn a mir hunn hei an der Chamber den 10. Oktober d'lescht Joer deen zweete Vott iwwert dee Passus gestëmmt, soudass d'Cour constitutionnelle elo och Suppleanten huet.

Mir haten an dem Passus iwwert d'Effete vun den Arrête virgesinn, dass den Arrêt a Kraaft trëtt deen Dag no der Publikatioun vum Arrêt am Journal officiel, ausser d'Cour constitutionnelle géif am Arrêt soen, den Effet géif bis zu zwielef Méint erausgezögert ginn. Mir kruten dorobberhin eng Kritik vun der Commission de Venise an och vum Staatsrot, déi gesot hunn, et wier net kloer, ob dat dann och en Effet erga omnes, dat heescht en Effet fir all betraffe Leit vun där selwechter Situatioun wier.

Mir haten eis deemools baséiert op d'Dispositioun aus der eisträichescher Verfassung. Mir hunn dunn a Consultatioun an der Institutionskommissioun decidéiert, eis un der franséischer Legislatioun ze inspiréieren, a mir hunn deen Delai vun zwielef Méint dunn erausgeholl.

Fir eis ass et wichteg, an duerfir sinn ech och a mengem schrëftleche Rapport do ganz prezis drop agaangen, wann den Effet vun dem Arrêt net soll direkt deen Dag no der Publikatioun vum Arrêt am Journal officiel a Kraaft treden an den Effet vun esou engem Arrêt eeben an der Zäit ka versat ginn, dass d'Cour constitutionnelle an hirem Arrêt selwer dat motivéiert, éischts wéinst dem Respekt vum Principe du contradictoire an zweetens si och dann d'Motivatioun ugëtt.

Ech hunn do eng Rei Recherchë gemaach an eng ganz Rei Jurisprudenzen opgezielt an Doktrinnen a mengem schrëftleche Rapport an en Tablo zum Rapport annexéiert, wou eng ganz Rei Decisioune vum franséische Conseil constitutionnel dran opgezielt ginn, fir och eng Guidance ze ginn, wat esou eng Motivatioun kéint sinn, wéi zum Beispill den Effet utile vun enger Dispositioun oder d'Motiv vun dem Ordre public oder der Sécurité publique.

Ech soen awer och ganz kloer op dëser Plaz, dass mat dëser Verfassungsännerung d'Parlament konsequent an d'Responsabilitéit gezu gëtt. Bis elo hu mir als éischte Pouvoir ni - ni! - e Gesetz geännert, wann d'Cour constitutionnelle eng Dispositioun aus dem Gesetz verfassungswiddreg erkläert huet. Dat ass keng Rumaktioun fir dëst Haus!

(Interruption)

Oder eng, vläicht eng. Mee konsequent hu mer et net gemaach. An duerfir, léif Kolleginnen a Kolleegen, duerch dës Verfassungsännerung müssen och mir an Zukunft konsequent dorobber oppassen. A mir hate jo eng Diskussioun, dass een hei e Regëster féiert fir de Suivi vun de Motiounen, vun de Resolutiounen.

Mir müssen, Här President, an Zukunft och dorobber oppassen, wann eng Dispositioun vun der Cour constitutionnelle inconstitutionnel deklaréiert gëtt, dass mer hei de Suivi maachen, well et ass ganz kloer keng mauvaise Volonté vum Parlament. Et ass héchstwahrscheinlech en Oubli. Mir müssen dat konsequent och duerchzéien am Sënn vum Rechtsstaat a vun der Rechtssécherheet fir d'Bierger an d'Biergerinnen dobaussen.

Merci.

► **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools, Här Gloden.

Als éischte Riedner ass déi honorabel Madamm Simone Beissel agedroen. Madamm Beissel, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

► **Mme Simone Beissel (*DP*)**.- Här President, léif Kolleginnen a Kolleegen, virop mäin häerzleche Merci dem Léon Gloden fir säin exzellente schrëftlechen a mëndleche Rapport.

Mir boucléieren haut eng Boucle a Saache Stärkung vun dem Lëtzeburger Verfassungsgericht. Dir erënnert lech, 2019 hu mer d'professionell Magistraten opgestockt. Niewent deenen zéng effektive Magistraten hu mer siwe Suppleantë gemaach, fir dass se konnten à tout moment schaffen.

Haut ass e ganz wichtige Dag, well mir sollen haut eng ganz däreg Fro léisen, déi scho säit ganz laange Jore besteet, wann ee kuckt, dass d'Vefassungsgericht 1997 gegrennt ginn ass. Enger däreger Fro eng Äntwert ginn, dat heescht: Wéi a wéini gräfen déi richtungsweisend Urteeler vun der Cour constitutionnelle?

De Rapporteur huet lech elo proposéiert, wat mer dann no laangen Diskussiounen an der Verfassungskommissioun zrëckbehalen hunn.

Effet entweder een Dag no der Publikatioun oder awer - an et ass dat, wat ech déi däreg Fro nennen -, wa Risiko ass, dass duerch en Urteel an enger Affär géif Schued entstehen no besteende Situatioune vu virdrun, soll d'Cour constitutionnelle, an déi kritt do eng enorm Responsabilitéit, selwer decidéieren, wéini dann den Effet vun hirem Arrêt, dee se dee Moment erga omnes hëlt, dat heescht vis-à-vis vun all de Leit an net nëmme vis-à-vis vun de Partie vum Prozess, soll Bestand kréien.

Här President, dat setzt am Prinzip, wa mer dat do elo hikréien, en Enn dem Frust net nëmme vum Verfassungsgericht, wat säit laange Joren exzellent a gutt formuléiert Arrête gemaach huet, déi awer leider ouni Effet waren an der ganzer Legislatioun, just ëmmer nëmme fir déi Parteien, déi am Prozess waren. An et setzt en Enn dem Frust vun de Partie selwer, de Justiciables, well déi hu ganz oft missen à grands frais iwwert dee selwechte Problem erëm eng Keier e Prozess virum Verfassungsgericht ufänken, fir eeben do Recht ze kréien.

Mee elo kënnt et, dofir soen ech, eng däreg Fro: Dat do gëtt nëmmen eppes ënnert der Konditioun, déi ass vital, dass, wann en Arrêt kënnt, dee wierklech seet, en Artikel oder e ganz Gesetz ass net verfassungskonform, dann awer net nëmmen de Léon seet: „Mir sinn an der Responsabilitéit“, well mir sinn de Legislatif, mee dass de Legislature - an de Legislature ass d'Regierung an d'Chamber -, mir all zesummen ...

(Interruption)

Nee, nee, nee, nee! De Legislature ass den Exécutif an d'Chamber; de Legislatif ass d'Chamber.

A mir müssen all zesummen d'Responsabilitéit huelen, wann do Arrête kommen, fir dass dat do eppes gëtt, fir dass dann eeben awer och dat Verfassungsgericht kontrolléiert gëtt. An ech hat Diskussiounen mat Richterinnen nach net méi spéit wéi haut de Mëtteg. A si hu gesot: „D'Gretchenfrage ass awer: Follegt de Legislature dann elo?“ A wie mécht d'Kontroll, ob mer dann an deem Delai, deen d'Vefassungsgericht eis alleguerten imposéiert, dat och maachen?

Also, et hänkt alles dovun of. Dat do ass eng immens Verbesserung. Mee et hänkt un eis alleguerten zesummen, dass mir déi néideg Schrëtt huelen, fir eng Verbesserung vun der ganzer Legislatioun ze maachen iwwert déi Punkten, wou dat ieweschst Gericht hei zu Lëtzebuerg seet: „Kanner, passt op, dat do ass net an der Rei!“

An an deem Kontext soen ech, Affaire à suivre. A bien entendu bréngen ech den Accord vun der DP.

► **Plusieurs voix**.- Très bien!

► **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools, Madamm Beissel.

An da wier et um honorabelen Här Mars Di Bartolomeo.

► **M. Mars Di Bartolomeo (*LSAP*)**.- Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, léif Kolleegen, fir d'éischt emol Merci dem Rapporteur, dem Léon Gloden, fir déi kloer a verständlech Aart a Weis, wéi en eis dës Proposition fir eng Deelännerung vun eiser Verfassung presentéiert huet.

Et ass net ëmmer esou evident, dass een déi richteg Wieder fënnt, fir dass jiddwereen et versteet. Dat Beispill mat de gréngen a mat de rouden Äppel ass gutt gewielt fir ze weisen, wéi verschidden eng Situatioun ka sinn a wéi negativ déi sech kann auswirken.

Dës Ännerung vun der Verfassung stellt zwar nëmmen ee Paragraph am Artikel 95ter vum Grondgesetz duer, mee stäerkt awer eist Verfassungsgericht a sengen Urteeler ganz daitlech.

Ursprénglech sollt déi Proposition, déi den Alex Bodry am Numm vun der Institutionskommissioun abruecht huet, och d'Basis schaffen, fir der Cour constitutionnelle an Zukunft zousätzlech oder méiglechst zousätzlech Missionen ze ginn. Opgrond vum Avis vum Conseil d'État hu mer drop verzicht, fir dem Verfassungsgericht déi zousätzlech Missiounen, jiddefalls an deem Moment, ze ginn. Et ass ënner anerem drëm gaang, fir d'Validatiounsprozedur vun der Chamber vun Europawalen ze kontrolléieren. Bon, mir hunn dat dee Moment si gelooss.

Den Text, deen eis elo virläit, huet et trotzdem a sech! An ech deelen do d'Meenung vu menge Virriedner, well déi Klarifikatioun, déi mer hei ginn iwwert den Impakt vun engem Urteel vum Verfassungsgericht, ass net anodin. An et ass schwéier ze erklären an och ze verrieden, dass an der Vergaangenheet, wa kloer Urteeler iwwert d'Vefassungswiddregkeet vun engem Gesetz erauskomm sinn, wuel dann, nodeem d'Virro, d'Question préjudicielle bei enger Plainte beim Verwaltungsgericht agaang ass, d'Cour constitutionnelle gesot huet: „Jo, déi Plainte, déi ass berechtigt, well se op engem Text baséiert, deen net constitutionsgerecht ass.“ Dann ass se zrëckgaang bei d'Verwaltungsgericht an d'Verwaltungsgericht huet déi Decisioun annulléiert. Point, à la lettre!

Déi Texter, déi sinn awer net beréiert ginn! A wann aner net geklot hunn an awer mat Decisioune konfrontéiert gi sinn, déi op deenen dote Gesetzer baséiert hunn oder op deene Reglementer baséiert hunn, hate se dräimol Pech, well se nach a Kraaft waren.

An dofir, dat, wat d'Madamm Beissel an och wat de Léon Gloden soen, ass ganz richtig. Hei kritt d'Vefassungsgericht nei Kompetenzen. Et kann decidéieren, ob d'Follge vun deem Urteel direkt no Verëffentlechung vum Urteel a Kraaft treden oder ob et speziell Situatioune sinn, wou een en Delai ka ginn. Mee an der Zukunft kann et net esou sinn, dass ee weiderhin esou mécht, wéi wann dat Urteel net géif virleien.

An dofir, mengen ech, si mer alleguer a Verantwortung, op där enger Säit d'Exekutiv, op där anerer Säit d'Legislativ, fir de Suivi vun deenen Urteeler ze maachen. A wann eppes verfassungswiddreg ass, dann därft et net weiderlieden! Da muss mer alles maachen, fir dass et verfassungswiddreg gëtt. Voilà! An dat ass den Impakt vun ...

► **Plusieurs voix**.- Konform!

► **M. Mars Di Bartolomeo (*LSAP*)**.- ... fir dass et verfassungskonform - merci, merci! - gëtt.

(Brouhaha)

Dat gesot, wëll ech hei de Jo vun der LSAP-Fraktioun abrénge, ouni ze vergiessen, dem Rapporteur nach eng Keier Merci gesot ze hu fir déi kloer Duerstellung vun dem Text.

Merci!

► **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools, Här Di Bartolomeo.

Da ginn ech d'Wuert weider un d'Madamm Josée Lorsché. Madamm Lorsché, wannechgelift.

► **Mme Josée Lorsché (*déi gréng*)**.- Merci, Här President. Ech wëilt mech de Mercien uschlëssen un den Här Léon Gloden, deen eis jo ganz billerräich a pedagogesch Erklärungen geliwwert huet zu dëser Verfassungsännerung, déi natierlech dann nach ergänzt gi si vun de Kolleeg Simone Beissel a Mars Di Bartolomeo.

Ech wëilt den Accord gi vun der grénger Fraktioun. An nach eng Keier Merci un déi gutt Zesummenaarbecht an der Kommissioun, déi wierklech gutt fonctionéiert, och ënnert dem neie President.

► **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools, Madamm Lorsché.